

Doç. Dr. Coşkun SARAÇ

Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Gaiplik Kararı, İş Kazası Kavramı Açısından Ölüm ve Gaiplik ile Sigortalıca Yürütülen İş Arasında Uygun İliyet İlişkisi

**T.C. YARGITAY
10. HUKUK DAİRESİ**

Esas No : 2007/9052
Karar No : 2008/10331
Tarihi : 15.07.2008

DAVA

Davacı, murisi İsmail Şahin'in 18.01.1996 tarihinde kaybolmasına ilişkin olayın iş kazası olduğunun tespitine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme, ilâmında belirtildiği şekilde isteğin, kabulüne karar vermiştir.

Hükmün, davalı ve dâhili davalı Avukatı tarafından temyiz edilmesi üzerine, temyiz isteğinin süresinde olduğu anlaşıldıktan ve Tetkik Hâkimi Mustafa Taş tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kâğıtlar okunduktan sonra işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tespit edildi:

KARAR

Davacı eş ve çocuklar, davalı belediyede temizlik işçisi olarak çalışmakta iken kaybolan murislerinin, 18.01.1996 tarihinde kaybolmasına ilişkin olayın iş kazası olduğunun tespitini istemişlerdir. Mahkeme, karar gerekçesinde; sigortalı İsmail Şahin'in kaybolması ve gaipliğine karar verilmesi şeklinde gelişen olayın 506 sayılı yasanın 11/A-a-b maddelerine uygun iş kazası olduğunu belirterek, anılan sigortalının iş kazasına uğradığının tespitine şeklinde hüküm tesis etmiştir.

Muris sigortalının, Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Akademisi'nin deniz kenarındaki çöplerini almak üzere şoför Mutalip Kalemköy ve diğer temizlik işçisi İlyas Karaçayır ile birlikte 18.01.1996 tarihinde davalı işveren tarafından görevlendirildiği, öğle tatili için ara verildiği sırada muris sigortalının kaybolup bir daha da kendisin-

den haber alınmadığı hususu 20.05.2005 tarihli müfettiş raporu içeriği ve yukarıda adı geçen diğer iki görevlinin ifadeleri ile sabit olup bu hususta taraflar arasında herhangi bir ihtilaf bulunmamaktadır. Ayrıca, 01.04.1988 tarihinde davalı belediyede temizlik işçisi olarak çalışmaya başlayan murisin 18.01.1996 tarihine kadar 7 yıl 8 ay 25 gün kesintisiz olarak hizmet verdiği ve Beyoğlu Asliye Hukuk Mahkemesi'nin onanarak kesinleşen 27.06.2002 tarihli kararı ile Medeni Kanun'un 32. maddesine göre 18.01.1996 tarihi itibarıyla gaipliğine hükmedildiği anlaşılmaktadır.

İş kazası 506 sayılı Yasa'nın 11. maddesinin (a), (b), (c), (d), (e) bentlerinde sınırlayıcı bir şekilde sayılmış olup bu bentlere girmeyen zararlandırıcı sigorta olayının iş kazası sayılması mümkün değildir, iş kazasından söz edebilmek için zararlandırıcı sigorta olayının ani, beklenmedik bir dış etken sonucu gerçekleşmesi ve olayla iş arasında uygun neden-sonuç bağının bulunması ve

kanıtlanması gereklidir. Gaip olduğu tartışmasız olan sigortalının iş kazasına uğradığı kuşkuyla yer vermeyecek şekilde ispatlanamamıştır. 18.01.1996 tarihinden itibaren dokuz yıldan fazla bir süre geçtikten sonra hak sahiplerince kuruma yapılan 28.03.2005 tarihli başvuruya istinaden olayın iş kazası olarak kabulüne imkân bulunmadığından ispatlanamayan davanın reddine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde kabulüne hükmedilmesi usul ve yasaya aykırı görülmüştür.

O halde; davalı kurum ile davalı belediye başkanlığının bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

SONUÇ

Açıklanan nedenlerle temyiz edilen hükmün BOZULMASINA, temyiz harcının istek halinde dâhili davalıya iadesine 15.07.2008 gününde oybirliğiyle karar verildi.

İNCELEME

Davalı Belediyede temizlik işçisi olarak çalışan sigortalı İsmail Şahin, biri şoför olmak üzere diğer iki işçiyle birlikte Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Akademisi'nin deniz kenarındaki çöplerini toplamak için 18.1.1996 tarihinde görevlendirilmiştir. Öğle dinlenmesi sırasında İsmail Şahin ortadan kaybolarak kendisinden bir daha haber alınmamıştır. 27.6.2002 kesinleşme tarihli ilamla, Türk Medeni Kanunu'nun 32. maddesi gereğince İsmail Şahin'in 18.1.1996 tarihinden itibaren gaipliğine hükmedilmiştir.

Gaip sigortalının eşi ve çocukları 28.3.2005 tarihinde gaipliğe konu olayın iş kazası niteliği ve hak sahipliği bakımından Sosyal Sigortalar Kurumuna başvuruda bulunmuşlar, müteakiben olayın iş kazası olarak tespiti için açtıkları dava sonucu yerel mahkemece murisleri sigortalının gaipliğiyle sonuçlanan olayın 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu m.11/A-a,b kapsamında iş kazası olduğunun tespitine karar verilmiştir. Yerel mahkemenin bu kararı,

gaiplikten itibaren dokuz yıldan fazla bir süre geçtikten sonra hak sahiplerince olayın ani, beklenmedik bir dış etken sonucu gerçekleştiği ve olayla iş arasında uygun neden-sonuç bağının bulunduğu kuşkuyla yer vermeyecek şekilde kanıtlanmadığı, dolayısıyla olayın 506 sayılı Yasa'nın 11/A maddesinin a, b, c, d, e bentlerinde iş kazası olarak kabul edilen hal ve şartlardan herhangi birisine uygun düşmediği gerekçesiyle, Yargıtay 10. Hukuk Dairesi'nce oybirliğiyle bozulmuştur.

DEĞERLENDİRME

Hukuki uyumsuzluğa konu olay tarihinde yürürlükte bulunan 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun iş kazası kavramını düzenleyen 11/A maddesinde¹ hangi koşullar altında gerçekleşen bir olayın iş kazası sayılabileceği açıkça düzenlenmiştir. Buna göre "İş kazası, aşağıdaki hal ve durumlardan birinde meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedence veya ruhça arızaya uğratan olaydır:

Kural olarak sigortalının gördüğü iş ile kaza arasında ve kaza ile zarar arasında “uygun nedensellik ilişkisinin bulunması” gerekmektedir.

a) Sigortalının işyerinde bulunduğu sırada, b) İşveren tarafından yürütülmekte olan iş dolayısıyla, c) Sigortalının, işveren tarafından görev ile başka bir yere gönderilmesi yüzünden asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda, d) Emzikli kadın sigortalının çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda, e) Sigortalının işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere toplu olarak götürülüp getirilmeleri sırasında”.

O halde, 506 sayılı Yasa'nın 11/A maddesi çerçevesinde bir iş kazasından söz edebilmek için öncelikle “aynı Yasa'nın 2. maddesi gereğince sigortalı olmak ve fakat 3. maddesindeki sigortalı sayılmayanlar arasında yer almamak” gerekmektedir. İkinci olarak, sigortalı bir “kazaya maruz kalmalıdır”. Borçlar Hukukundaki “kaza” kavramının bazı özelliklerini taşımakla birlikte İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku yönünden temel alınacak kaza kavramı, “bir olayın dıştan (harici) etkenden kaynaklanması; olayın gerçekleşmesinde sigortalının kastının bulunmaması² ve olayın aniden (birdenbire) meydana gelmesi” şeklindedir. Üçüncü olarak, sigortalı kaza nedeniyle bedensel ve/veya ruhsal bir “zarara uğramalıdır”. İş ve sosyal güvenlik hukuku bakımından zarar, sigortalının kaza yüzünden geçici veya kalıcı işgöremezliğe uğraması ya da ölmesidir. Ölümün iş kazası veya meslek hastalığı kavramı dışındaki sebeplerle gerçekleşmesi durumunda ise, 506 sayılı Yasa'nın 65 vd. maddelerindeki ölüm sigortası hükümleri devreye girecektir. Nihayet, kural olarak sigortalının gördüğü iş ile kaza arasında³ ve kaza ile zarar arasında “uygun nedensellik ilişkisinin⁴ bulunması” gerekmektedir⁵.

Kanımızca incelemeye konu Yargıtay bozma kararının gerekçelerinde gaiplik kararının sonucu olarak sigortalı İsmail Şahin hakkındaki ölüm varsayımının 506 sayılı Yasa m.11/A'nın unsurlarından olan “harici, ani bir etkenle bedensel veya ruhsal zarara uğrayıp uğranma-

dığının ispatlanmasında hukuken geçerlilik taşımadığı”; öte yandan gaiplik kararının bedensel veya ruhsal bir zararı içerecek tarzda ölüm anlamını taşıdığı bir an için kabul görse dahi, “gaipliğe bağlı ölüm olayıyla sigortalıca yürütülen iş arasında bir uygun illiyet bağının bulunduğu ispatlanamadığı” hususlarına değinilmiş görünmektedir. Buna bağlı olarak öncelikle, Türk Medeni Kanunu 32. maddesindeki gaiplikle ilişkili yasal ölüm varsayımının sosyal sigortalar hukuku açısından 506 sayılı Yasa m.11/A da geçen anlamıyla bir bedensel ve/veya ruhsal zarara karşılık gelip gelmeyeceğinin değerlendirilmesi yerinde olacaktır.

Kanımızca 11/A'da ölümden söz edilmeksizin sadece bedensel ve/veya ruhsal zarardan bahsedilmesi, 506 sayılı Yasa'nın 11/A maddesinin aradığı nitelikte bir zararın Medeni Kanun uyarınca alınan gaiplik kararına bağlı ölüm anlamını da kapsadığı sonucunu doğurmamalıdır. Zira, ölüm sigortasının düzenlendiği 506 sayılı Yasa m.65 ve devamında yalnızca sigortalının “ölümünden” söz edilmekte, m.11/A'dakinin aksine, açıkça bedensel ve/veya ruhsal bir zarardan bahsedilmemektedir. Dolayısıyla, öncelikle lafzi yorumla ölüm sigortası yönünden sigortalı hakkında verilen gaiplik kararının 506 sayılı Yasa 65 vd. maddelerinde şart kılınan nitelikte bir ölüm olarak değerlendirilmesi imkanı bulunmaktadır. Buna karşın, 506 sayılı Yasa m.11/A metninden açıkça anlaşılan husus, sigortalının ölümünün bedensel bir zarar olarak gözle görülür biçimde ispatlanmış olmasının şart koşulduğu, böylece yaşayıp yaşamadığı, dolayısıyla bedensel bir zarara uğrayıp uğramadığı şüpheli olan gaip sigortalı bakımından

Lafzi yorumla ölüm sigortası yönünden sigortalı hakkında verilen gaiplik kararının, 506 sayılı Yasa 65 vd. maddelerinde şart kılınan nitelikte bir ölüm olarak değerlendirilmesi imkanı bulunmaktadır.

ispatlanması mümkün olmayan zararın, Medeni Kanun çerçevesindeki gaiplik kararıyla ispatlanmış sayılamayacağıdır. Burada şu düşünce de akla gelebilir: Acaba 506 sayılı Yasa m.11/A'da izlenen amaç, gaipliğe bağlı ölümün de zarar kavramına sokulmuş olup olmayacağı, yani lafzı ile amaç arasında uyumsuzluk olup olmadığıdır. Bu halde genişletici bir yorumla, m.11/A'nın gaipliğe bağlı ölümü de içerdiği sonucuna gitmek olasıdır⁶. Nitekim, iş hukukundaki işçi lehine yorum ilkesi⁷ gibi, sosyal sigortalar hukukunda da sigortalı lehine yorum ilkesi yargı kararlarıyla kabul görmektedir⁸. Ancak burada, yasa koyucunun sigortalıların menfaatleriyle tüm sigortalı topluluğunun çıkarlarını temsil eden Sosyal Sigortalar Kurumu'nun finansman yapısının korunması arasında bir denge sağlamayı amaçladığı da akla gelebilecektir. Bu itibarla kanımızca, kısa vadeli sigorta

hallere münhasır olmak üzere, istisnai ve şüpheli bu gibi durumlarda sigortalının geride kalanlarının haklarının korunması amacıyla, özel düzenlemelerle, gaipliğin iş kazası olarak değerlendirilebilmesi kabul edilmiştir. Örneğin Güney Kore hukukundaki kamusal nitelikteki İş kazası Tazminat Sigortası Kanunu'nda hava veya deniz taşıtında bulunan bir işçi kaza sonucu kaybolarak ölü veya sağ olarak bulunmadığı ya da bir işçi yolcu sıfatıyla hava veya deniz taşıtında bulunurken kaybolduğu yahut "diğer başka sebeplerle" ölü veya sağ bulunmadığı takdirde, gaibin hak sahiplerine, çalışmayla (işle) ilişkili sebeplerle (iş kazasından) ölenlerin hak sahiplerine öngörülen edimler sağlanacaktır⁹.

Yargıtay'ın bu kararında değinilen diğer gerekçe gaipliğe bağlı ölüm olayıyla sigortalıca yürütülen iş arasında bir uygun illiyet bağının

Gaiplik kararına bağlı ölümün m.11/A'daki bedensel veya ruhsal zarara uğrama anlamını karşıladığı kabul edilecek olsa dahi, yani bedensel veya ruhsal zarara uğradığı gaipliğe bağlı ölüm karinesiyle kabul edilmiş olsa bile ölümün yürütülmekte olan işle ilgili olarak gerçekleşip gerçekleşmediği yönü belirsiz kalmaktadır ki, bu yönden uygun illiyet bağı kurulamamış olmaktadır.

kolu olan iş kazası ve meslek hastalıklarından ölüm geliri bağlanması bakımından, prim-edim karşılıklılığının sıkı olduğu uzun vadeli sigortalardan ölüm sigortasından ölüm aylığı bağlanmasından farklı biçimde, sigortalının yaşayıp yaşamadığı belirsiz olan gaipliğe bağlı ölüm kavramının iş kazası kavramı yönünden ölüm olarak sigortalı lehine yorum şeklinde kabul görmemesi, Kurumun menfaatlerinin daha ağır basması sebebiyle, yasa koyucunun amacına da uygun düşecektir. O halde Sosyal Sigortalar Yasası'nda gaiplik kararının açıkça iş kazası bakımından ölüm olarak kabul edildiğine yönelik açık bir hüküm olmadığı sürece, gaipliğin iş kazası bakımından ölüm olarak değerlendirilememesi kanımızca uygun olacaktır. Dış hukukta da, sigortalıların gördüğü işin niteliği açısından gaipliğin sıklıkla ortaya çıkabildiği

bulunduğunun ispatlanamadığıdır. Gerçekten de karara konu olayda sigortalının gaipliğine yol açan duruma ilişkin emareleri destekleyecek nitelikte tanık anlatımları bulunmamaktadır. En azından, kaybolmasından önce diğer işçiler tarafından gaip sigortalının ara dinlenmesi sırasında (işverence yürütülen iş sırasında boşta geçen zamanlarda gaip sigortalının hayatın olağan akışına uygun bir davranış biçimi sergilediği de varsayılarak) kazayla denize düştüğü görülmüş olsaydı, bedeni bulunamamış dolayısıyla bedensel veya ruhsal bir zarara uğradığı kanıtlanamamış olsa bile, gaiplik kararı doğrultusunda ölüm olgusunun sigortalının işvereni için yürütmekte olduğu görev sırasında meydana geldiği sonucuna varılarak, olay 506 sayılı Yasa m.11/A-b kapsamında bir iş kazası sayılabilirdi. Ancak denize düştüğünün görül-

mesi gibi bir olay söz konusu olmadığından, gaiplik kararına bağlı ölümün m.11/A'daki bedensel veya ruhsal zarara uğrama anlamını karşıladığı kabul edilecek olsa dahi, yani bedensel veya ruhsal zarara uğradığı gaipliğe bağlı ölüm karinesiyle kabul edilmiş olsa bile ölümün yürütülmekte olan işle ilgili olarak gerçekleşip gerçekleşmediği yönü belirsiz kalmaktadır ki, bu yönden uygun illiyet bağı kurulamamış olmaktadır. Amerikan hukukunda da bir yüksek mahkeme kararında, sigortalının salt kaybolarak kendisinden uzun süre haber alınamaması üzerine hak sahiplerince alınan gaiplik kararının, ölümcül zarar ile istihdam riski arasında bir uygun illiyet bağının kurulduğunu göstermediğini, ortada ispat açısından bedensel zarar ile gerçek bir çalışma riski arasında ilişki kurmaya yeterli derecede inandırıcı deliller olmadığı gerekçesiyle, kaybolma olayının çalışmayla ilişkili ve çalışma sırasında gerçekleşen ölümcül bir kaza olarak değerlendirilemeyeceği kabul edilmiştir¹⁰.

Buraya kadar belirtilen hususlarda, değinilen sebeplerle Yargıtay'ın kararındaki gerekçelere katılmak mümkün olabilir. Ancak 10. Hukuk Dairesi'nin kararında geçen bir başka gerekçe cümlesindeki şu yöne katılmak mümkün görülmemektedir: "18.01.1996 tarihinden itibaren dokuz yıldan fazla bir süre geçtikten sonra hak sahiplerince kuruma yapılan 28.03.2005 tarihli başvuruya istinaden olayın iş kazası olarak kabulüne imkân bulunmadığından ispatlanamayan davanın reddine". Buradaki ifade sanki şuna yol açmaktadır: Hak sahipleri Kuruma daha kısa sürede başvursaydı, ispat yönünden elverişli durumda olurlardı. İncelemeye konu karardaki dava bir sigortalı hizmet tespiti davası olsaydı, Yargıtay'ın "çok eski tarihlere uzanan sigortalı hizmetlere dair tanık ifadelerinin kabulü halinde, çok eskiyi eksiksiz hatırlayabilmenin hayatın olağan akışına uygun düşmeyebileceği, ayrıca delillerin elverişliliğini yitirmesiyle ve kamu düzeninin olumsuz etkilenmesiyle sonuçlanabileceği hususlarına da haklı olarak işaret ettiği kararlarında olduğu gibi¹¹, benzer bir uygulamayı sürdürdüğü sonucuna varılabilirdi. Ancak bu dava hizmet tespitiyle ilgili olmayıp, iş kaza-

sı tespitidir. Tanık ifadeleri olaydan 9 yıl sonra dahi alınmış olsa, örneğin gaip sigortalının denize düştüğünü gören tanık ifadeleri ortaya çıktığında, salt bir düşme olayının tanıklarca nasıl olur da 9 sene sonra hatırlanabildiği gibi bir şüpheli durumun yaratılmasına herhalde imkan yoktur. Bu sebeple, kısıtlı karar metninden anlayabildiğimiz ölçüde, Yargıtay'ın, karar gerekçesindeki "9 yıl geçtikten sonra ispatın elverişliliğini yitirdiği" gibi bir sonuç çıkarmaya götürebilecek ifadesine, kanımızca katılmak mümkün değildir.

SONUÇ

İncelemeye çalıştığımız Yargıtay kararında varılan gerekçelere (9 yıldan fazla geçmiş başvurunun ispat elverişliliğini yitirmesi yönü hariç olmak üzere), gaiplik olayı tarihindeki veya yürürlükteki mevzuatımızdaki hükümler dikkate alındığında, kanımızca katılmak mümkündür. Ancak gaip sigortalıların hak sahiplerinin de haklarının şüpheli bir olay nedeniyle ellerinden alınmayıp, bilakis korunmaları için, yabancı hukuklarda görüldüğü gibi, özellikle deniz, hava taşıtlarında veya madenlerde çalışma biçimlerinde olduğu üzere, sigortalıların kaybolarak ölü veya sağ olarak bulunmalarına imkan olmayan durumlarda gaipliğin iş kazası olarak değerlendirebildiği hal ve koşulların açık bir biçimde yasa hükmüyle düzenlenmesi gerekmektedir. Bu yapılmadığı sürece, kanımızca gaiplik nedeniyle ölüm varsayımının yorum yoluyla da olsa iş kazası olarak değerlendirilmesine olanak yoktur.

DİPNOTLAR

- 1 Bazı hükümleri hariç olmak üzere 506 sayılı Yasa'yı yürürlükten kaldıran 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 13. maddesinde de, incelemeye konu olayın oluşumuyla ilgili yönleri itibarıyla, iş kazası kavramı (sigortalı tipleri bakımından farklılıkları da dikkate alınmaz ise), tamamen olmasa da temelde büyük ölçüde benzerlik göstermektedir.
- 2 Sigortalının kastının olayın iş kazası olarak kabulünde etkili olup olmadığı yönünde doktrinde farklı görüşler bulunmaktadır. (Bu konuda bkz. dipnot 3'deki eserler). Yargıtay kararlarında da bu yön istikrara kavuşmamıştır. Örneğin, 9. HD. 21.10.1969, 7602/10056 s.lı kararında (Bkz. Mustafa ÇENBERCİ, Sosyal Sigortalar Kanunu Şerhi, Ankara 1985, s. 122) kasıtlı davranış iş kazası saymış iken, Y. 10. HD., 29.3.1979, 1978/8413, 1979/2759 s.lı

- kararında (Yargıtay Kararları Dergisi, 1979/8,s.1167) iş kazası saymış, Hukuk Genel Kurulu 15.4.1987, 10-644/330 s.lı kararında (Yargıtay Kararları Dergisi, 1988/7, s. 891) iş kazası saymamış; 10. HD. 13.10.1987, 5024/5139 s.lı kararında (Yargıtay Kararları Dergisi, 1987/12, s. 1787) iş kazası saymamış iken, 5.7.2004, 4465/6425 s.lı kararında (Bkz. Legal Hukuk Dergisi, 2004/20, s. 2267) iş kazası olarak kabul etmiştir. Ancak geneli itibariyle, Yargıtay'ın m.11/A-a çerçevesindeki kazalarda görülen iş ile kaza arasında bağ olup olmaması veya kasta dayanıp dayanmaması noktalarında sigortalı lehine olarak çok esnek karar verdiği görülmektedir.
- 3 Yargıtay'ın m.11/A-a çerçevesindeki kazalarda görülen iş ile kaza arasında bağ olup olmaması noktalarında sigortalı lehine olarak çok esnek karar verdiği görülmektedir. 11/A-a açısından kazaların değerlendirilmesindeki esneklik, kasıtlı davranışların, özellikle intiharın iş kazası olarak kabul edildiği kararlarında da görülmektedir.
- 4 Somut olayda gerçekleşen türden bir sonucu olayların normal akışına ve hayat tecrübelerine göre, mahiyeti ve ana teamülü itibariyle meydana getirmeye genel olarak elverişli olan veya bu türden bir sonucun gerçekleşme ihtimalini objektif olarak arttırmış bulunan zorunlu şartla söz konusu sonuç arasındaki ilişkiye,uygun illiyet bağı denilmektedir (Bkz. Fikret EREN, Sorumluluk Hukuku Açısından Uygun İlliyet Bağı Teorisi, Ankara 1975, s. 21 vd.)
- 5 506 ve 5510 sayılı Yasalar kapsamında iş kazası kavramı hakkında geniş bilgi için bkz. Bkz. Reşat ATABEK, İş kazası ve Sigortası, İstanbul 1978, s. 42 vd.; Müjdat ŞAKAR, Sosyal Sigortalar Uygulaması, İstanbul 2006, s. 159 vd.; Can TUNCAY/Ömer EKMEKÇİ, Sosyal Güvenlik Hukukunun Esasları, İstanbul 2008, s. 292 vd.; Ali GÜZEL/Alı Rıza OKUR/Nurşen CANİKLİOĞLU, Sosyal Güvenlik Hukuku, İstanbul 2009 s. 315 vd.; M. Refik KORKUSUZ/Suat UĞUR, Yeni Mevzuata Göre Sosyal Güvenlik Hukukuna Giriş, Adana 2009, s. 216 vd.; M. Fatih UŞAN, Türk Sosyal Güvenlik Hukukunun Temel Esasları, 2009, s. 171 vd; Yusuf ALPER, Türkiye'de Sosyal Güvenlik-Sosyal Sigortalar, Bursa 2003, s. 212 vd.; Ali Nazım SÖZER, 506 Sayılı Yasada İş Kazası ve Meslek Hastalıkları Sigortası, Prof. Dr. Kenan TUNÇOMAĞ'a Armağan, İstanbul 1997, s. 407 vd; Savaş TAŞKENT, İş kazası Kavramı, Prof. Dr. Nuri ÇELİK'e Armağan, II, İstanbul 2001, s. 1951 vd.; Ali TEZEL/Resul KURT, Sosyal Güvenlik Reformu, Yorum ve Açıklaması-5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, Ankara 2009, s. 98 vd., Coşkun SARAÇ, Sosyal Sigorta Kurumları ve İşveren Açısından İş kazası Kavramı, Ankara 1998, s. 16 vd.
- 6 Amaca uygunluk ve genişletici yorum hakkında bkz. Ali Nazım SÖZER, Hukukta Yöntembilim-Yorum Yöntemleri, Hukuk Oluşturma Yöntemleri (Yargıç Hukuku), İzmir 2008, s. 69 vd.
- 7 Bkz. SÖZER, Hukukta Yöntembilim, s. 96 vd.
- 8 Sigortalı lehinde değerlendirme ilkesinin uygulandığı bazı kararlar için bkz. Y. 10. HD. 25.9.1980, 4836/5378 ve Y. 10. HD. 9.4.1984, 1886/1976 (Mustafa ÇENBERCİ, s. 119); Y. 10. HD. 11.4.1988, 2165/2355 (<http://www.kazanci.com>).
- 9 Bkz. Industrial Accident Compensation Insurance Act m. 39, 62 (<http://www.asianlii.org/kr/legis/laws/iacia416/>)
- 10 Bkz. Virjinya Yüksek Mahkeme Kararı (http://nadoka.vipnet.org:8080/search97cgi/s97_cgi?action=View&VdkVgwkKey=.%2F.%2F.%2F.%2F.%2Fhome%2Fstate%2Fvwc%2FREV1991%2F1466504.REV&doctype=raw&Collection=vwc&)
- 11 Bu konuda bkz. Coşkun SARAÇ, İşverenin Prim Ödeme Yükümlülüğü, Ankara 1998, s. 202 vd.